

LA ACADEMIA DELS DESCONFIATS

NOTICIA HISTÒRICA

PER

E. MOLINÉ Y BRASÉS

BARCELONA

IMPRESA DE LA CASA DE CARITAT

CARRER DE MONTALEGRE, NÚM. 5

1917

Tuta quia diffidens.

F. Gazon li. Bar.

LA ACADEMIA DELS DESCONFIATS

NOTICIA HISTÒRICA

PER

E. MOLINÉ Y BRASÉS

BARCELONA

IMPREMTA DE LA CASA DE CARITAT

CARRER DE MONTALEGRE, NÚM. 5

1917

Extrèt del «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras
de Barcelona», año XVII, núm. 65

LA ACADEMIA DELS DESCONFIATS

En la redivivencia del classicisme grech y romà manifestat ab força increíble durant los segles XV y XVI radica lo renaxement acadèmic o millor dit la reaparició del mot *Accademia* en totes les nacions cultes y molt especialment en la gentil terra d'Italia, creadora un temps y després recreadora de insuperades belleses. La primitiva Accademia fou la escola de Plató en los suburbis d'Atenes y ja desde aleshores significà alta serenitat científica, aquella que tenia y sabia escampar com resplendent àureola lo gran filosòf espiritualista de la Grecia. Era ademés escola tancada y com a tal combatia contra antagonistes tan formidables com los pirrònichs; mes quan los renaxentistas dels segles mitjos tractaren de resucitar la institució platònica, la consideraren en son plàcit y més elevat aspecte d'expansió científica o imaginativa de la qual podien participar ab ample criteri de tolerancia totes les idees mentres fossen expressades ab erudició y bon gust; en aquest nou aspecte foren y son les Accademies lo sojorn de la gent de lletres, arts y ciències.

Es indiscutible gloria del nostre rey Alfons V, la restauració de les Accademies a Europa, fundant la primera d'elles en la vella Partenope l'any 1442, que's reunia en la Biblioteca també fundada pel magnànim monarca. Aquesta Accademia napolitana de la que parla extensament Minieri Riccio, (1) precedí a la *médica* fundada a Florensa en 1460, a la *romana* instituida l'any 1470 y a la dels *assorditi* d'Urbino qu'algun escriptor italià afirma erradament esser anterior a la *médica*. Mes endavant veurém quanta fou la brotada que tragué a Italia l'arbre acadèmic trasplantat de terres helèniques.

França, abans de que'l Rey Lluís XIII fundés la Accademia francesa en 1635, ja feya anys que veyia reunir-se a sos millors literats com en visita ordinaria, pera cambiar impressions sobre actualitats o temes

(1) *Cenno Storico della Accademia Alfonsina istituita nella città di Napoli nel 1442* (Napoli 1875).

literaris y artístichs o pera llegir les primicies de llurs treballs (1). Fundada la Academia després de moltes vacilacions, començà lo gran *Diccionari* que fou publicat en 1694.

A Espanya, y dintre de la antigua Corona d'Aragó, tenim un dels primers exemples d'Academia en la cèlebre dels *Nocturns* fundada a València l'any 1591 gracies a la protecció y entussiasme d'en Bernat Català de Valeriola. Conservém sos curiosos estatuts, de redacció senzillíssima, reflexe de la simplicitat que tenia'l meteix organisme; en ell lo President vitalici (En Bernat Català o'l seu substitut o Vispresident) era'l tot; arbitre d'elegir nous academichs, de autorisar les lectures (qu'eran setmanals), de designar los qui devian llegir fins de triar los temes dels treballs; un consiliari a qui recorria'l President en l'exercici de ses amplíssimes facultats y un secretari que devia assentar en un libre no sols les deliberacions preses sino també'ls treballs llegits, completaven aquell organisme. Se ha conservat y derrerament imprès en tres volums lo *corpus* d'aquella ilustre Academia que, després d'eclipsada en 1596, renasqué segons diu en Salvà (2) ab lo nom de *Montañeses del Parnaso* l'any 1616. Per referencies erudites de poca consistencia nos parla aquest meteix autor d'altres dós efimeres Academies espanyoles anteriors a la dels *Nocturns*: l'una que's reunia a casa d'Hernan Cortés, lo conquistador de la Nova Espanya y altra anomenada *Imitatoria* establerta a Madrid l'any 1586. (3) La Academia dels *Generosos* de Lisboa adquirí major celebritat. Fundada en 1647 per Antoni Alvarez da Concha, tingué la alta honra de comptar entre sos membres al clàssich de les lletres castellanes y elegant historiador de la nostra guerra dels Segadors en Francisco Manuel de Melo qui la presidia en 1662. Prompte quedan mortes o esmortuhides aquestes institucions a Espanya fins que, com un faró brillantíssim, apareix la primera Academia catalana. En lo «Resúmen histórico» publicat en lo volum primer de les nostres *Memorias*, s'hi llegeix una referencia a l'*Academia dels Desconfiats*, considerantla com precursora de la de Bones Lletres, referencia tant lleugera que no més ve a dir que, fundada en aquella remota data, prompte desaparegué després d'haver publicat les *Nenias reales*, y d'haver celebrat una sessió pública pera solemnisar la proclamació de Felip V. Mes com també fa una referencia a les *Memories inèdites* d'aquella Academia de les quals copia la nomina de sos membres, hem cercat aquest document interessant

(1) Pellisson. *Histoire de l'Académie française*, 1653.

(2) *Catalogo*, t. I, p. 83.

(3) «En el año de 1612, en Madrid, se abrió la academia Selvaje, así llamada porqué se hizo en casas de D. Francisco de Silva, aquel lucido ingenio, aquel ánimo generoso, calidad de la casa de Pastrana, lustre de las Musas, mayor trofeo de Marte que parece movió toda aquella guerra, sólo para contrastar su valor. Asistieron en esta academia los mayores ingenios de España que al presente estaban en Madrid, y entre ellos el fertilísimo, abundante, siempre lleno y siempre vertiente Lope de Vega Carpio.» Pedro Soto de Rojas. *Desengaño de amor*. (Madrid. 1623).

pera la nostra Corporació disposats com estàvem a ampliar les breus notícies a que'ns hem referit, mes ni en l'arxiu d'aquesta casa ni en papers procedents del domicili presidencial y social d'aquella entitat, n'hem trobat cap rastre (1).

* * *

A falta de documents oficials manuscrits hem recorregut als estampats en varis llibres.

Lo verdader y únich *Lumen domus* (permetinme la frase) de la *Academia dels desconfiats* es la obra següent que fou composta y editada per ella:

«Nenias reales y lagrimas obsequiosas que a la inmortal memoria del gran Carlos Segundo Rey de las Españas y Emperador de la America, en crédito de su mas imponderable dolor y desempeño de su mayor fineza, dedica y consagra la Academia de los Desconfiados de Barcelona. Las saca en su nombre a la luz pública Don Joseph Amat de Planella y Despaláu, su Secretarió. Barcelona : Por Rafael Figueró Impressor, Año 1701. Vendense en casa de Jayme Batlle Librero, en la Libreria.»

Comença'l llibre ab la dedicatoria «A las Reales Cenizas de nuestro adorado Monarca Carlos Segundo», en la qual califica la Academia son treball de «sudores Académicos que como feudo desigual a mérito tan augusto tributamos Desconfiados a tu celebridad.»

Segueix la aprovació del canonge Daniel de Sayol, lo qui compara aquesta *Academia dels Desconfiats* ab la dels *Generosos* de Lisboa, dels *Ociosos* de Nàpols, dels *Humoristes* de Roma y dels *Incògnits* de Venècia, a les quals imita. Lo celebrè canonge Romaguera qu'en 1681 havia publicat aquella obra de desbordat conceptisme titulada «Atheneo de Grandesa sobre eminencias cultas, Catalana facundia ab emblemas ilustrada», també li donà sa aprovació convertintse de censor en panegirista a la seva manera; ab frase ampulosa fa una disertació sobre les antigues Academies per acabar enfilant frases d'elogi a la barcelonina y a sa primera obra. Vegis una mostra d'estil: «En conclusión, el dulce alago de la deleytable estudiosa variedad con que estas Nenias Reales sobresalen, precioso brinco de sentenciosas agudezas y suspenso al brio de ingeniosa valentía con que estos noticiosos Académicos se desempeñan de sus prescritos assumptos ilustrandose cada uno un Alcides en vencer y superar dificultades.»

(1) Assegura D. Antoni Elías de Molins en son discurs d'entrada en aquesta Academia de Bones Lletres, haver llegit lo reglament y actas de la dels *Desconfiats* que's guarden en poder de D. Carles de Fontcuberta (vol dir D. Trinitat). Acabem de fer una busca en la casa Dalmases gracies a la bona amistat que'ns uneix ab D. Xavier de Fontcuberta y de Dalmases y res hem trobat. Tampoch diu res de nou en Ramon Muns y Seriffa en les curtes notícies de la Memoria de secretari que llegí lo dia 2 de juliol de 1842 ab motiu d'adjudicarse alguns premis oferts per la metexa Academia.

Mes es en la *Razon de la obra*, que ve a continuació, ahont se donan notícies oficials de la nova entitat, les quals procurarem trelladar en aquestes planes. Havia arribat a Barcelona la fama de les moltes Academies italianes creades en los derrers temps a imitació de les antigues y es curiosa la enumeració que fa d'elles; cita les dels humoristes, línces (1) y fantàstichs, de Roma; les dels immobles, dels fogosos, dels alterats, dels renovats y la Crusca, de Florencia; les dels ociosos, nocturns, obtusos y glassats, de Bolonia; la dels adormits, de Genova; les dels recobrats, urdits, incognits y inflamats, de Pàdua; la dels olímpichs, de Vincencia; dels anònims, de Parma, dels amagats, de Milan; les dels ardents, ociosos (2) y entronisats, de Nàpols; la dels enamorats, de Mantua; dels confiats, de Pavia; dels ofuscats de Cesena; dels desunits, de Fabriano; dels felipons, de Faenza; dels caliginosos, de Ancona; dels pausats, de Rimini; dels axordats, de Urbino; dels insensats, de Perugia; dels encontrats, de Fermo; dels encadenats, de Macerata; dels obstinats, de Viterbo; dels quiets, de Alexandria; dels amagats de Bressa; dels perseverants de Treviso, dels filarmonichs, de Verona; dels frets, de Luca; dels elevats, de Ferrara; dels incognits, discordants y guissons, de Venecia, y seguex enumerant altres Academies de Italia, França y Alemanya y a llurs protectors.

Després planyentse de que'ls espanyols, tant ingeniosos, no haguessen seguit la corrent acadèmica, explica que a primers de Juny del any 1700, a proposta de don Pau Ignasi de Dalmasas y Ros, alguns estúdiosos que freqüentaven la seva gran llibreria «no tant per lo apreciable y exquisit de sos llibres com per lo inestimable de sos mèrits y prendes particulars» fundaren una Academia que, a imitació de les italianes, batejaren ab lo nom qu'expressés la qualitat predominant en sos fundadors y aquesta era la *desconfiança* en llurs propis talents; y axis esculliren com divisa o marca social, que reproduhim en aquestes planes, una barqueta desarmada en la arena devant de la mar esvalotada, ahont altra nau havia naufragat, ab lo tema escayent de *Tuta quia diffidens*. Ab lo qual símbol expressava la nova Academia (avuy la més antiga d'Espanya) que coneixia lo limitat de ses forces, que s'apoyava en la axuta arena de sa ciencia y que s'abrigava ab la desconfiança contra les tempestats de la presumció infundada. Invocaren com patrona a la Verge de Montserrat y's proposaren observar la màxima *neminem laedere et omnibus prodesse*.

Acordaren que'ls oficis de President, Secretari y Fiscal se renovessen cada mes y'ls dels superintendents (dos d'Academia y un de Música) y'l d'Arxiver fossin vitalicis. Les Academies o sessions devian celebrar-se cada quinze dies en lo domicili social que fou l'explèndit palau

(1) Encara subsistent. Ab ella fa actualment canbi de publicacions la nostra *Academia*.

(2) En la Academia dels ociosos hi figurá desde que's possessioná del seu càrrech en 1610, lo Virrey Comte de Lemos, célebre y poch dadivós protector de Cervantes, y sos secretaris Luperci, Bartomeu y Leonard Argensola, no gayre devots, segons sembla, del autor del *Quijote*.

den Dalmases qu'avuy encara admirém en lo carrer de Montcada; casa oferta generosament per son propietari y considerada en aquell temps com una de les més vistoses y alegres de Barcelona.

Foren los fundadors: don Pau Ignasi de Dalmases y Ros, Don Francisco de Josa y de Agulló, Ardiaca de Santa María del Mar y Canonge d'aquesta Seu; lo Comte de Çavallà; don Joseph de Taverner y de Ardena, Doctor en abdós Drets y Canonge de la metexa Seu; lo Marquès de Rubí, del Consell de S. M. y son Lloctinent en l'Ofici de Mestre Racional de la Real Casa y Cort en la Corona d'Aragó; don Felip de Ferran y Çacirera; don Joseph Clua y -Granyena, Doctor en Teologia; don Llorens de Barutell y d'Erill; don Alexandre de Palau y de Aguilar; Fr. don Joan de Pinós y de Rocaberti, Cavaller del Orde de Sant Joan; don Joseph de Rius y de Falguera, Doctor en Dret y Canonge d'aquesta Seu; don Agustí de Copons y de Copons; don Antoni de Paguera y de Aymerich; don Martí Díaz de Mayorga, Capità d'Infanteria espanyola; don Francisco de Junyent y de Vergós y don Joseph Amat y de Planel·la, Marquès de Castellbell.

D'aquests foren elegits per als oficis perpetuaus de superintendents d'Academia en Pinós y en Díaz y per Arxiver en Dalmases. Pera encoratjar a la joventut («a los Abriales de la juventud estudiosa») s'elegiren sis cavallers de poch anys a fi de que s'eduquessin en tant noble escola. Aquests, anomenats *meninos*, foren los següents: Don Joseph de Paguera y de Aymerich; don Antoni de Copons y de Copons; don Diego Pellicer y Bustamante; don Joseph Ferran y de Fivaller; don Manuel Pellicer y Bustamante, y don Lluís de Paguera y de Aymerich.

La primera academia se celebrà'l dia 10 de juny de 1700 y en ella s'elegiren President, Secretari y Fiscal, admetentse com nous membres a don Joan Bautista de Vilana y de Millás, qui fou nombrat introductor d'Acadèmichs, lo llicenciat Francisco Valls, mestre de capella d'aquesta Seu y un dels mellors compositors espanyols del seu temps, y don Diego Martínez y Folcràs, Capità d'Infanteria espanyola.

Va correr ràpidament la nova de la fundació d'aquesta entitat y, com era de suposar, molts se cregueren ab títols per a figurar en ella; aixís es qu'en sessió del dia 18 del meteix mes foren admesos: Don Diego Pellicer y de Tovar, Cavaller del Orde de Santiago y Auditor en la provincia napolitana de Teramo; don Joseph Carrillo de Albornoz, Capità de Cavalleria; don Felip Armengol de Folch, capità d'Infanteria y don Joseph de Llupià y de Aguiló, Bisbe d'Urgell. En 21 de juliol s'admeteren don Antoni Serra, Doctor en Teologia, Catedràtic, examinador sinodal y calificador del Sant Ofici; don Diego de Cardenas, Comisari general de la Cavalleria y don Francisco Sans de Monrodon y Miquel. Lo dia 5 d'agost al germà del fundador don Joseph Baltasar de Dalmases y Ros, Doctor en abdós Drets, Dignitat y Canonge d'aquesta Seu, qui fou nomenat superintendent de Música y don Joan Galvany «nuevo Orpheo de nuestros tiempos». Lo dia 30 de setembre a don

Iñigo de Villarroel, Capità de Cavalleria («de cavallos coraças»). Lo dia 21 d'octubre don Fray Manuel de Vega, Xantre del Monestir de Ripoll (es lo famós Rector de Pitalluga); y'l dia 4 de janer de 1701 don Alexandre Dini, lo Doctor en Teología Isidre Serradell, Catedràtich d'Humanitats en la Universitat de Barcelona, don Francisco Botello de Moraes y Vasconcelos y'l cèlebre geograf en Joseph Aparici (1).

L'endemà, dia 15 de janer, tots aquèstos varons ilustres en arts, ciencias y dignitats dedicaren una solemníssima Academia a la mort del Rey Carles II ab lo nom de *Nenias reales* «aludiendo a lo fúnèbre del canto y a la presència del cadaver (?) que substituian tantos semivivos corazones...»

En lo discurs d'obertura pronunciat pel president, marquès de Rubí, se diu, aludint als acadèmichs: «Y vosotros, canoros cisnes que del alto Pindo habitais las mas ilustres mansiones apurando felizes los preciosos raudales de Castalia...» y tot seguit comença un *raudal* de sonets, acrostichs, cançons reals, lires, octaves, elegies, *ovillejos*, romansos heroichs, *redondillas*, dècimes, epigrames, *endechas* reals, glosses y epitafis; tot en un meteix nivell de mitjanía.

* * *

Llibre parió de les *Nenias Reales* fou *Lagrimas amantes de la Excelentíssima Ciudad de Barcelona*, etc., (2) compost per lo Jesuïta Joseph Rocaberti y buscant en ses enfarfegades pàgines, tant plenes del dolor oficial més o menys combinat ab lo més obscur conceptisme, algun rastre de la nostra Academia que aleshores se trobava en ses rosades primeries, sols hi trobem varies poesies catalanes de *Lo Hermitá de Pruneras*, *Academich desconfiat* y una dècima firmada per *Un pretensor a la Academia*. Se veu que se'n parlava y tal vegada ab la vista fixa als desconfiats ja hi havia algun despitat o envejós.

L'altre acte oficial celebrat per la nova Academia fou segons la curta ressenya de les *Memorias*, ja aludida, ja dedicada al nou Rey d'Espanya en Felip d'Anjou. Buscarem notícies d'ella en las *Festivas*

(1) Tenim a la vista un altre llista manuscrita de la època trobat ara mateix en l'arxiu de la nostra Academia, en la que ademés d'aquests noms, que ja diu ha copiat de les *Venias Reales* (sic), hi afegeix los següents: D. Joan Bta. de Vilana y de Milas, Arxiprestre de Sant Joan de les Abadeses; lo Mestre de Capella, Francisco Valls; D. Diego Martínez y Folcrà, Capità d'Infanteria; D. Joseph Solis y de Gante; D. Gabriel Alvaréz de Toledo y Pellicer; D. Manuel de Pellicer y de Velasco; D. Joseph de Cortada y de Bru, Agutsil major de la R. Audiencia; don March Antoni Vinyas, Catedràtich d'Humanitats d'aquesta Universitat; D. Benet de Sala; D. March d'Alva, inspector (*vehedor*) dels presiris de Girona; D. Joseph Miró, Canonge de Santa Agna; D. Joseph Fost de Patau y de Ferran, Comte de Vallcabra; D. Esteve de Pinós y Urries y D. Pere Patau y de Ferran, Canonge de Lleyda. Acaba dihent aquest paper que en uns memorials donats a la Academia s'hi troban també les sollicituts y admisions de nous acadèmichs de don Joaquim de Vives y Ximenez (*Rector dejs Banys*) y D. Miquel Francisco Salvador.

(2) Con licencia. Barcelona. Por Rafael Figueró, Impressor. 1701. 22 pp. 4.

demonstraciones y magestuosos obsequios, etc. (1), obra de 354 planes en quart en que's commemora la arribada a Barcelona del Rey y son casament ab Maria Lluisa de Saboya, y res hi trobarem; en cambi vegis lo que'n diu altra relació també contemporànica però impresa abans que la anterior, que's titula «Relación succinta del feliz arribo de los serenísimos don Felipe de Borbón y doña María Luisa Gabriela de Saboya, Monarcas de las Españas, nuestros Reyes y Señores (que el Cielo guarde y prospere) y de sus Reales Bodas (2).»

«No quiso ni pudo la muy Ilustre celebre Academia de los Desconfiados, erigida en la Ciudad de Barcelona en la casa de Don Pablo Ignacio de Dalmassez y Ros que se compone de la mayor Nobleza y de los sugetos mas eruditos de Cataluña y de toda España, tener ociosas sus plumas en ocasion que se les ofrecia tanta copia de elevados asuntos, siendo el mas eminente el de hallarse favorecida esta Ciudad y todo el Principado con la presencia de sus Magestades con el motivo de las Reales Bodas. Celébrose pues el día 18 (3), dedícase a sus Magestades una Academia en dicha Casa de Don Pablo Ignacio de Dalmassez y Ros donde concurrieron los mas de los Señores Grandes, Títulos y Señores de la Corte y Real familia de su Magestad con casi toda la Nobleza del País. Fue Presidente de la Academia Don Joseph Ignacio de Solís, y Gante, Nieto del Excelentísimo Señor Conde de Montellano; Secretario Don Gabriel Alvarez de Toledo y Pellicer, y Fiscal Don Agustín de Copons y Copons, sugetos en quien lo erudito corre parejas con lo Noble y que tienen en las mas arduas Empresas afiançado en su Calidad y Erudicion el acierto y desempeño. Diose principio a aquel Academico exercicio con suave acorde de Musica a semejança de la del Parnasso, y prosiguióse la Academia en la forma que se acostumbra. Allí se leyeron en las lenguas Latina, y Castellana diversidad de Poemas y papeles en prosa en que se echó de ver quàn dulcemente cantan los Cisnes Españoles en las orillas de la Mar de Barcelona, no quando se mueren sino quando les dan vida los Augustos *Felipe y Maria*, Reyes de España que con sus benignos influxos vivifican quanto hallan los rayos de sus resplandores que el cielo mantenga perennes para assegurar lo tranquilo y feliz del Orbe Español.»

En altres dues obres hi trobem referencias a la Academia. L'una es la escrita per lo meteix Dalmases, titulada «Dissertación histórica por la patria de Paulo Orosio» (Barcelona-Figueró, 1702).

En lo «Parecer de D. Diego Pellicér de Tovar», se diu:

«... Bien saben todos la summa aplicacion de v. m. a la universal esfera de las letras, y que para su cultivo ha trasplantado en el sumptuoso Alcazar de su Casa un ameno vergel de singulares libros y de preciosos manuscritos que franquea liberal su fineza a todos, sin reservar puertas ni ceñirse

(1) Barcelona. En la Imprenta de Juan Pablo Martí, por Francisco Barnola, Impresor. Año 1701. Año 1702.

(2) Impresas de orden del muy Ilustre, y Fidelísimo Consistorio, por Rafael Figueró. Tampoch se'n parla en altra relació de la época: *Devotos, obsequiosos cultos, leales, festivos aclamaciones con que celebró la Excelentísima Ciudad de Barcelona la gloriosa translación de Olaguer su Santo, y la regia venida de su Cathólico monarca*, etc.

(3) Noviembre de 1701.

a horas, y que a la fragancia de tan olorosos aromas concurren no menos gustosos que noblemente interesados soberanos ingenios naturales y forasteros de este Principado, de que se ha formado la doctissima Academia de los Desconfiados, que debe a los gloriosos estímulos de v. m. la principal animación de sus primitivos alientos...»

De altre *Parecer*, del Catedràtic Doctor Serra:

«... Como a tal [sábido] devia nuestro Insigne Héroe peregrinar por varias Naciones para aprehender de todas, pero en el hubiera sido por demás esta diligencia logrando en su máxima Librería (poco menos que la del venerado Ptolomeo) una de las Academias más célebres de toda la Europa, que siendo de los Desconfiados de Barcelona, es con la precisión de discretos donde concurren los mas elevados y floridos Ingenios de el Orbe, por ser los de esta Corte. Ya no ha menester esta Excelentissima Ciudad ni sus nobles hijos salir para ser Sabios; los de otras sí para serlo han de venir a ella...

També s'hi llegeix lo «Parecer de los Muy Ilustres Señores Don Joseph de Lupia y de Agulló, Doctor en ambos Derechos y Canónigo Prelado de la Santa Iglesia de Urgel, y Conde de Cavellá *de orden de la Academia de los Desconfiados de la Excelentissima Ciudad de Barcelona*».

Y finalment s'hi troba lo següent en la *Aprobació* del Catedràtic Fra Ramon Costa:

«... Y aun de mucho antes, mas cercana la flor a su raiz, se erigió en su Casa la célebre Academia de los ENTENDIDOS, que con alta discrecion tomó el apellido de *Desconfiados*, resplandeciente constelacion de luminosos astros de la Literaria Esfera, Hercules de la eloquencia que vibrando saetas fulminan arpones que penetran con sus agudezas, en cuyo Conclave se han admitido como en más florido ramillete de las estudiosas prendas que los subliman a la cumbre excelsa de la celebridad, quantos han podido contribuir con mas desvelo para las suyas, todas las Provincias del Orbe. *Hac ergo Academia collectum metior orbem. Hoc video caetu quidquid ubique micat* (Claudiam. in Præm. Panegir. ad Manli).

L'altra obra a que hem aludit es la següent:

«La Armonía del Parnás mes numerosa en les poesias varias del Atlant del Cel poetic lo Dr. Vicent Garcia, Rector de la Parroquial de Santa Maria de Vallfogona. Recopiladas y emendadas per dos Ingenis de la Molt Illustre Academia dels Desconfiats, erigida en la Excelentissima Ciutat de Barcelona. Se dedica a la mateixa Academia per medi dels rasgos de la ploma del Rector de Bellesguart. Ab llicencia y privilegi. Barcelona: Per Rafel Figueró. Any 1700. Se ven en Casa Joan Veguer Llibreter, a la Plaça Nova.» Aquesta obra està dedicada «A la Estudiosa, Sabia, Illustre Academia, se acredita ab lo nom de Escola dels Desconfiats, fundamentada en la Excelentissima Ciutat de Barcelona». En aquesta dedicatoria y en tres sonets que segueixen escrits pel propi Rector de Bellesguart, s'hi troban hiperbòliques lloances a la Academia escrites ab lo conceptuós mal gust de la época. Exemple de la prosa. original del meteix *Rector* que's deya Joan Gualbes:

«Vuy, una Virtuosa, Sabia, Noble Academia dels Desconfiats erigida a sollicitud de la mes florida ben aplicada juventut de tots Estats se aplica laboriosa a descobrir entre Piràmides, Colosos o Mausoleos decayguts a la incuria, aquells Esperits gegants no pogueren trabucar las Parcas, com ni las cultas activitats refredar las cendras.

... Y gósat, no menos, Amada Academia mia, ab lo blasó de Desconfiada, propri de la modestia del nacional Geni y del Ingeni altiu de nostra Nació sempre propri y mes quant mes de prendas acabalada tenint vuy lo rich cabal de las obras de Vallfogona lo qual meritament implora tón patrocini y ab singular circumstancia se val de ton amparo tant Author per trobarte amparada del Empori de las gracias la sempre nostra adorada Verge Cathalana de Monserrat, pues si en la edat juliu del gran Vallfogona, quant Garceni alguns conceptes Cavalls Bernats se despregueran o desgavellaren de aquell promontori de Erudicions ocasionats de fantasmas impresionadas o de Guilleumas fantasias vapors exalats de alguna Cova endiablada, tingan venia entre los entesos, considerantlo quant Reverent Dr. Vicent Garcia, victorios de aquells Vestigles aterrit dins la Cova de fra Garí, portant a Collbato de son ben sentit y expressiu desengany a vostras obras, Soberrana Maria, las taulas de sos Naufragis y de son claudicat natural, las votadas muletas, perdonauló, Senyor, y conservau baix vostron amparo per vostras glorias la major gloria humanista y humana en la present edat de nostra Nació, en la Desconfiada Academia.»

Exemple de poesia: «En elogi de la culta y erudita Academia dels Desconfiats de Barcelóna, escrigué lo Rector de Bellesguart lo següent *Soneto*:»

Prova la primavera la esperança,
De ella fia lo Abril en sas verduras,
Prova lo cel benigne, ab sas llums puras,
Del Mar ja la inquietut, ja la bonança.
Prova dels equinoccis la balança
Del fret y del calor varias mesuras
Y provan fins de Amor las conjecturas
O be fiant o be ab desconfiança.
De la Bezoar y de la trompa armada
del Unicorn se prova a la experiencia
Del mes actiu verí remey al dany.
Y provas, vuy, al toc de l'Alma Ciencia,
En la Noble Academia Desconfiada
De ton geni estudiós lo major guany (1).

* * *

(1) La qüestió plantejada entre'ls bibliografs sobre la autenticitat d'aquesta edició, aparentment *princeps*, de les poesies del Rector de Vallfogona, o sia de la evident prioritat de la datada en 1703 respecte a aquesta que porta la data de 1700, se transforma aquí en la següent: Si realment la primera edició es de 1703 y és apòcrifa la anterior ¿s'ha de creure que la *Academia dels desconfiats*, a qui va dedicada, se trobava encara actuant en aquella data? Si aixís fos, aquest seria un indicatiu, l'únich que tindriem, de que la Academia no havia desaparegut en 1701 sinó que continuava dos anys després. Son poch elements de judici per arribar a aques-

Aquests son los únichs rastres qu'hem trobat de la Academia dels Desconfiats. Aquell monarca a qui dedicà la segona y derrera de ses solemnitats oficials degué esser la causa eficient, sinó immediata, de son eclipse. En les Corts de Barcelona obertes lo dia 12 d'octubre de 1701 y tancades lo 14 de janer següent, s'havia manifestat lo primer síntoma del antagonisme entre'l Rey y Catalunya que dos anys després havia de produhir los horrors de la guerra de successió. La noblesa y'ls personatges mes influents de la terra, entre ells d'una manera molt senyalada en Pau Ignasi de Dalmases, abraçaren la causa del Arxiduch d'Austria contraria a la del Rey Felip y es de suposar que la activitat política y militar en que tots se vegeren compromesos degué segar en flor les esperances que Catalunya pogué abrigar en 1700 respecte a la entitat que ab tant brillants auspicis actuà durant un any y mig. Després de la guerra y de la fonda crisis que com conseqüència d'ella afligí a Catalunya, renasqué de ses propries cendres ab lo nom qu'encara conserva de «Real Academia Buenas Letras de Barcelona.»

ta conclusió. Preferim creure que la data de 1700 es la veritable en lo *manuscrit* o borrador de la obra, la impressió de la qual fou retrassada fins a 1703 o mes tart. y que durant aquesta suspensió s'hi afegiren alguns aditaments en lo prólech del Rector de Pitalluga ahont se troba la data de 1703 que tant ha fet pensar als susdits bibliografs.